

Ўзбекистон Республикаси Мустақиллик куни
— 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

ПАЙШАНБА КҮНЛАРИ ЧИҚАДИ

1996 йил июн

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХОТИН-ҚИЗЛАР ҚҲИМТАСИ, БОЛАЛАР ЖАМҒАРМАСИ ВА «СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН» ХАЛҚАРО ХАЙРИЯ ЖАМҒАРМАСИ ҲАФТАЛИГИ

Баҳоси эркин нарҳда

КУРИЛИШ ЖАРАЁНИ БИЛАН ТАНИШУВ

Республикамиз Президенти Ислам Каримов Тошкентда барпо этилаётган Темурийлар тарихи давлат музейи курилишида олиб борилаётган ишлар билан танишди. Мамла-

катимиз раҳбари бу музейнинг ки-шилари мизни, айниқса, ёшларни тарихга ҳурмат, ватанпарварлик руҳида тарбиялашда катта аҳамият касб этишини таъкидлаб, уни безаш, экспонатларни жойлаштириш борасида маслаҳатлар берди.

ГАРВАРДДА ТАНИШТИРИШ МАРОСИМИ

АҚШдаги Гарвард универси-тетининг клубида «Ислам Кари-

мов — янги Ўзбекистон Президенти» китобининг таништирув маросими бўлиб ўтди. Китоб билан таништириш маросимида сўзга чиққанлар, у америкалик китобхонларни Ўзбекистон ва унинг раҳбари ҳақида тўлиқроқ тасаввурга эга бўлишларига ёрдам беришини қайд этдилар.

БИТИМ ИМЗОЛАНДИ

Ўзбекистон Республикаси Молия вазириликда Япония хорижий иқтисодий ҳамкорлик жамғармаси вице президенти Минору Кубота раҳбарлигидаги делегация аъзолари билан учрашув бўлиб ўтди. Учрашув якунида Тошкентда вагонларни таъмирлаш заводи курилиши

бўйича икки мамлакат ўртаси-да кредит битими имзоланди.

ЛОХУРДА ЖАМҒАРМА БЎЛИМИ

Покистоннинг Лохур шаҳрида Амир Темур халқаро жамғарма-сининг бўлими очиладиган бўл-ди. Жамғарма раҳбарларининг покистонлик бир гуруҳ ёзувчи-лар билан Тошкентда бўлиб ўт-ган учрашувда шу ҳақда қарор қабул қилинди. Покистонлик та-ниқли ёзувчи Тохир Аслон Гора жамғарманинг Лохур бўлими раи-си этиб тайинланди.

БЮСТ ЎРНАТИЛДИ

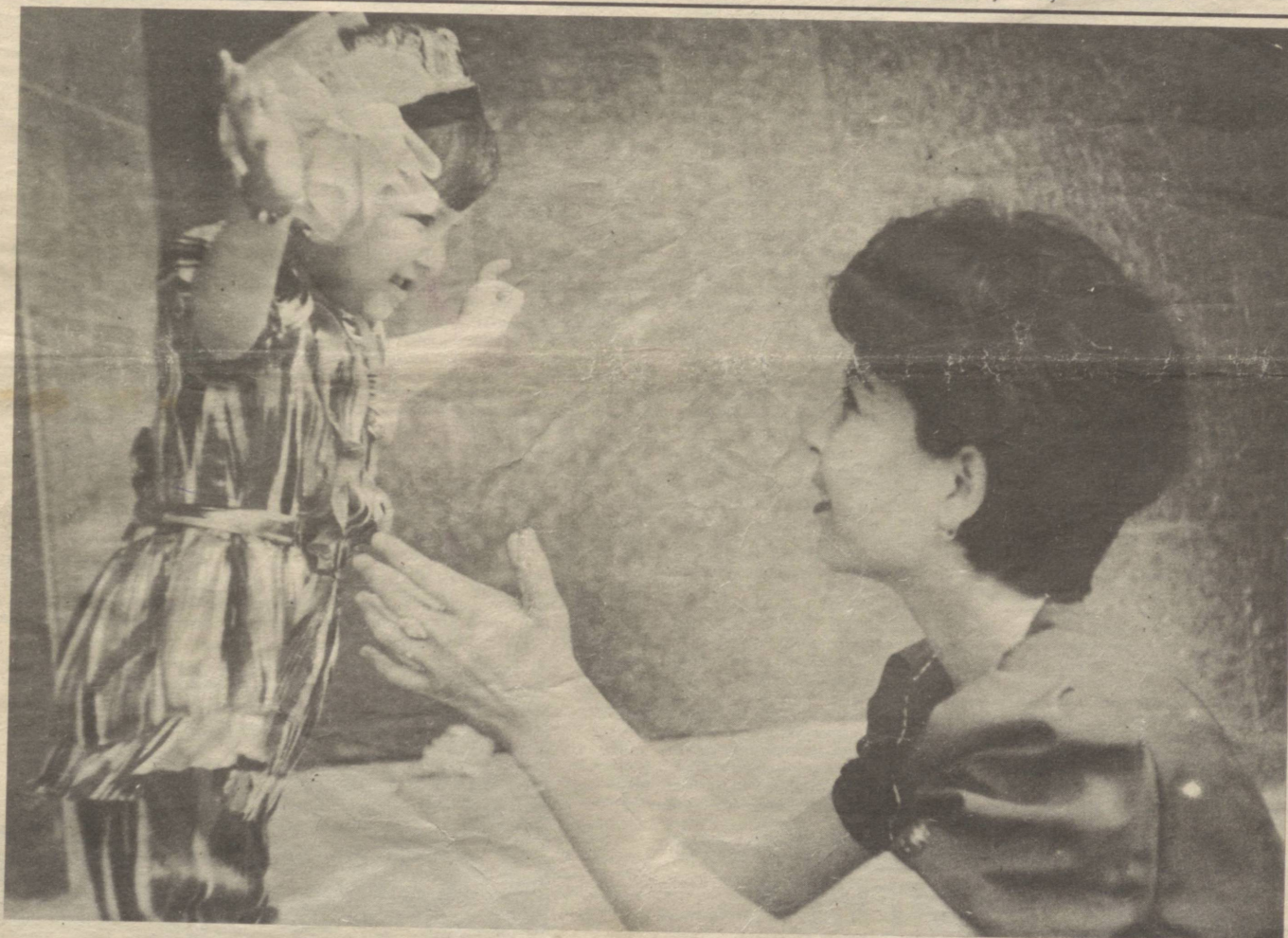
Бухорода таниқли давлат ва жамоат арбоби Файзулла Хў-

жаев таваллудининг юз йил-лиги муносабати билан бир қатор ишлар қилинмоқда. Жумладан, шаҳарда Файзул-ла Хўжаевга бюст ўрнатилди, уй-музейи қайта таъмирланди.

НУКУСДА ТЕННИС МАЖМУИ

Қорақалпоғистон Республи-каси пойтахтида 600 ўринли теннис мажмуи фойдаланиш-га топширилди. Унинг тарки-бида бешта корт, гўзаллик са-лони ва бошқа маданий-маи-ший хизмат корхоналари бор.

ЎзА ва республика мат-буоти хабарлари асосида тайёрланди

Қизгинам кўзингда бахтнинг жилваси,
Покиза орзулар сочай бошингдан.

Муҳаммад АМИН сурати

УШБУ СОНДА:

3-БЕТ:

ИСЛОМ ВА АХЛОҚ

«Мусулмончилик ахлоқи деганда исломий иймон ақидаларидан келиб чиқадиган талабларга амал қилиб яшаш тушунилади»

**АКЦИЯ
ИКТИСОД
ТАЯНЧИ!**

Тел 39-16-56
FAX 39-17-63

4-БЕТ:

ҚАДРНИ ЙИҒЛАТГАН ҚЎШИҚ

«Энди хотиним ҳам, мен ҳам хизматдаги одамлар. Болалар боғчага, мактабга кетишади. Бутун бошли уйни кампирга ташлаб кетсак...»

Мамлакатимиз мустақиллиги жамиятимизнинг барча жаҳалларида, шу жумладан, хотин-қизларнинг ижтимоий-иқтисодий, маънавий манфаатларини ҳимоя қилиш, соғлом авлодни тарбиялаш, оилаларнинг мустаҳкамлигини таъминлаш борасида ҳам қатор муаммоларни ҳал этишга имкон берди.

Кейинги йилларда ҳукуматимиз томонидан оналик ва болаликни ижтимоий муҳофаза қилиш, фуқаролар, шунингдек, нафақахўрлар, ногирон, кекса, ҳомилдор ва ишчи-хизматчи аёллар, турли тоифадаги ёшлар, болаларнинг ижтимоий, маънавий ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасида қатор Фармонларнинг қабул қилинганили, шу жумладан, Президентимизнинг 1995 йил 2 мартдаги «Ўзбекистон Республикаси Давлат ва ижтимоий қурилишида хотин-қизларнинг ролини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги Фармони Республикада хотин-қизларнинг давлат ва ижтимоий қурилишдаги ролини ошириш, соғлом авлодни шакллантиришга бўлган катта эътибордан далолатдир.

Ушбу Фармон Президентимиз ва ҳукуматимизнинг хотин-қизларга, уларнинг давлатни бошқаришдаги, ижтимоий ҳаётдаги билими, кучи, ақлу заковати, фахму фаросатиға, имкониятларига бўлган ишончининг ёрқин намунаси эканлигидан далолатдир.

Албатта, хотин-қизларимизнинг бундай юксак мавқега эга бўлишларининг, уларга билдирилган ана шу ишончининг замирида давлатимизнинг ижтимоий, иқтисодий, сиёсий ва маънавий соҳада олиб бораётган сиёсатини ҳар бир хотин-қиз онига етказиш, уларнинг ҳуқуқий, иқтисодий, экологик, том маънода маънавий маданиятини шакллантириш, ижтимоий-иқтисодий мавқеини, ақлий-маърифий савиясини энг тараққий этган мамлакатлар хотин-қизлари даражасига етказиш, кам таъминланган, ночор, кўп болалик оилалари ижтимоий муҳофаза этиш, ҳар бир оилага кириб бориш, ногирон, кекса, бемор болалар ва аёлларнинг тиббий, ижтимоий ва меҳнат реабилитациясига эътиборни кучайтириш, хотин-қизлар меҳнати ва билимидан самарали фойдаланиш тизимини яратиш, уларни тadbиркорлик ва ишбилармонлик фаолиятига жалб этиш, маънавий ва жисмоний соғлом, комил инсонни шакллантириш, хотин-қизлар маънавияти ва маданиятини ошириш борасида барча давлат ва жамоат ташкилотлари билан ҳамкорликда фидокорлик қилишлари тақозо этилади.

Дарҳақиқат, бу масалаларни ижобий ҳал этиш кўп жиҳатдан уларнинг назарий асосларини аниқ ва пухта белгилаб олишга боғлиқ. Ана шу боис Вазирлар Маҳкамаси хотин-қизлар ишлари бўлими томонидан «Ўзбекистон Республикасида хотин-қизлар масалалари бўйича концепция», ушбу концепция асосида «Республика ҳудудидида қизларни турмушга тайёрлаш», «Соғлом авлод — соғлом жамият негизи», «Аёл ва экология», «Аёл, оила ва маҳалла», «Хотин-қизлар меҳнатини ижтимоий муҳофаза қилиш», «Республика хотин-қизларининг халқаро муносабатлари ва алоқаларни мустаҳкамлашга оид чора-тадбирлари тўғрисида» каби қатор дастурлар яратилди. Мазкур дастурларни амалиётга татиқ этишда бўлими барча вазирликлар,

ҳокимиятлар, жамоат ташкилотлари, республика хотин-қизлар кўмитаси ва вилоят хотин-қизлар билан ишлаш шўъбалари ва уларнинг қошида ташкил этилган «Олима», «Иқтисодчи аёл», «Хуқуқшунос аёл», «Ижодкор аёл», «Экология ва аёл» каби уюшмалари ҳамда жамғармалар кучига таянмоқда.

Бозор иқтисодиёти ишбилармонлик, тadbиркорлик, теран фикр билан иш юритишни тақозо этади. Аёлларимиз мамлакатимизда бошланган ишбилармонлик ва тadbиркорлик фаолиятига ўзларининг муносиб улушларини қўшмоқдалар. Бу борадаги ишларимизни янада такомиллаштиришда хотин-қизлар

даги илғор умумбашар ғоялардан ижодий фойдаланадилар. Бу эса Республикада кенг қулоч ёзган «Туркистон — умумий уйимиз» ҳаракатиға хотин-қизларимиз қўшаётган улушидир.

Республика хотин-қизлари мустақиллик шарофати туғайли халқаро хотин-қизлар ҳаракатида ҳам ўзининг муносиб ўрнини топмоқда. Хозирги пайтда Америка Қўшма Штатлари, Германия, Хитой, Бирлашган Араб Амириклар, Покистон, Туркия, Ҳиндистон ва бошқа мамлакатлар хотин-қизлар ташкилотлари билан яқин алоқалар ўрнатилди. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти, унинг ихтисослашган ташкилотлари — ЮНИСЕФ,

торда бизни ўйлантираётган, ташвишга солаётган муаммолар ҳам борки, улардан асло кўз юма олмаимиз. Ҳам жисмоний, ҳам маънавий жиҳатдан оила қуришга тайёр бўлмаган 16-17 ёшлик қизларимизни турмушга бериш ҳоллари мавжуд. Бунинг орқасидан эса салбий ҳолатлар юзага келади, албатта. Бу ёшда фарзанд қўриш оқибатида ҳам онанинг, ҳам боланинг соғлиғига путур етиши мумкин. Қолаверса, ҳали оилавий ҳаётнинг турли иқир-чикирларини тўла англаб етмаган бу ёш келинлар қайнота-қайноналарининг хизматини улар хоҳлагандек адо этишолмаса, рўзгорда жанжаллар чиқади, энг ачинарлиси, оила дарз кетади. Шунинг учун республикада соғлом авлодни шакллантириш, оилалар мустаҳкамлигини таъминлаш долзарб масала бўлиб турган бир пайтда, биринчи навбатда, аёлларимизни, қизларимизни ҳам жисмонан, ҳам маънавий жиҳатдан соғлом бўлишлариға эътиборни кучайтириш, ёшларимизни мустақил турмуш қуришга, рўзғор юритишга ҳар томонлама тайёрлаш ҳаммамизнинг диққат марказимизда бўлиши керак. Ҳуқуқий давлат қураётган бир даврда аёлларимизнинг ҳуқуқий, иқтисодий билим даражаларини оширишға ҳам эътибор бериш керак. Ортиқча чиқимларсиз тўй-ҳашамлар, турли маросимлар ўтказишни йўлга қўйишда ҳам хотин-қизларнинг фаоллиги тақозо этилмоқда. Қишлоқ аёллари меҳнатини енгилаштириш масалалари биздан ўз ечимини кутмоқда. Хотин-қизлар, ёшлар томонидан ҳар хил ахлоқсизликлар, жиноятларнинг содир этилиш ҳоллари ҳам, афсуски, учраб турибди. Бундан қўринадики, хотин-қизлар кўмиталари, шўъбалар вакиллари, ҳуқуқ-тартибот идоралари ходимлари тез-тез маҳаллаларда, ўқув даргоҳларида, корхона ва ташкилотларда бўлиб, соғлом турмуш тарзини, қонунлар устиворлиги, ҳар қандай жиноятнинг жазосиз қолмаслиги ҳақида суҳбатларни, тарғибот ишларини кучайтиришлари лозим.

Шундай қилиб, халқимиз ҳаётида янги давр бошланди. Туб иқтисодий ислохотларни амалга оширишнинг иккинчи босқичи мақсад ва вазифалари аниқ белгилаб олинди. Ушбу ислохотларнинг муваффақияти ҳар бир Ўзбекистонлик фуқаронинг қўлида. Демак, республикаимизнинг дунё мексисида тараққий этган давлатлар сафидан ўрин олишини, Ўзбекистон аҳолисини тўқ-фаровон турмуш кечиришини, бахт-саодатга эришишини истаган ҳар бир хотин-қиз ислохотларнинг иккинчи босқичи мақсад ва вазифаларини амалга оширишда бор имконияти, куч ва ғайратини, билимини сарфлашиға иймонимиз комил.

Ойниса МУСУРМОНОВА,
Ўзбекистон Республикаси
Вазирлар Маҳкамаси хотин-қизлар
ишлари бўлими мудир

АЁЛ — ЖАМИЯТ ТАЯНЧИ

ишлари бўлими томонидан ташкил этилиб, республика мексисида ўтказилаётган «Аёл ва бизнес» мавзусидаги минтақавий семинар яқиндан ёрдам бериши табиийдир.

Мазкур семинардан кўзланган мақсад республикада кенг қулоч ёзаётган ишбилармонлик ва тadbиркорлик фаолиятиға хотин-қизларни кенг жалб этиш, уларни кичик, қўшма, хусусий тadbиркорликни ривожлантиришда, фермер-деҳқон ҳўжаликлари, унча катта бўлмаган кооперативлар, пудратчи ва ижара оила жамоалари, ширкатчилик шакллари тараққий эттиришға муносиб улушларини қўшишларини таъминлашдан иборатдир. Шунингдек, давлатимизнинг инсон омили ҳақидаги ғамхўрлигиға жавобан қишлоққа саноатни олиб кириш, янги иш ўринларини вужудга келтириш, меҳнат соҳаларини кенгайтириш халқимизнинг кўп асрлик ҳунармандчилик, меъморчилик, деҳқончилик, тижорат ва бошқа қадриятларни тиклаш, ёшларни жумладан, қизларни, янги техника ва технологияни кўн билан ўрганишға давлат этиш, уларни халқаро бозор муносабатларига тайёрлаш, қимматли қоғозлар бозори моҳиятини тушуниб олишлариға эришиш, чет эл инвестициясини мамлакатимизға олиб киришдаги фаоллигини ошириш, мулкдорлар синдини вужудга келтиришда ҳамда қишлоқ ижтимоий инфраструктурасини ривожлантиришға муносиб улуш қўшишларини таъминлашда назарий ва амалий йўналишлар беришдан иборатдир.

Халқимизнинг кўп минг йиллик маданияти, тарихи бор. Асрлар тўғрисида шаклланган, такомиллашган ва қадрият даражасига кўтарилган ўз аънавалари, урф-одатлари, турмуш тарзи, бой маданияти бор. Ўзбек хотин-қизлари ўз тарихий аънавалари, турмуш тарзидан фaҳрланиш ва уларни қадрлаш билан бирга, жамият тараққийетида бошқа халқлар, миллатларнинг маданияти ва маънавиятини ҳам ўрганадилар, улар-

Жаҳон Соғлиқни сақлаш ташкилоти ҳамда Марказий Осиёдаги қўшни республикалар хотин-қизлар ташкилотлари билан ҳам алоқалар ўрнатилмоқда. Республика хотин-қизлар кўмитаси Германиянинг Конрад Аденауэр жамғармаси билан ҳамкорликда ўтказилаётган «Аёл ва жамият» уч босқичли семинари хотин-қизларнинг ҳар томонлама фаоллигини оширишда муҳим аҳамият касб этмоқда.

Шарқ аёли учун оила муқаддас даргоҳ. Айнан шу даргоҳда ўзаро ҳурмат, меҳр-оқибат, ҳалоллик, меҳнатсеварлик, инсонпарварлик ва ватанпарварлик каби олий даражадаги маънавий қадрият шаклланди, авлоддан-авлодга етказилди. Аёл шу муқаддас даргоҳда ўзининг маънавий-ахлоқий поклиги, тadbиркорлиги, ижодкорлиги, тежамкорлиги, ғайрат-шижоати билан намуна бўлади, унинг мустаҳкам қалъага айланишида жонбозлик қилади. Аёл оламиға хос тadbиркорлик, тежамкорлик, ишончу ирода, садоқат, ҳаё, ибод, ифғат оила ва жамият учун катта таянчдир. Бунга жавобан эса биз Президентимиз таъбири билан айтганда, «Оналарнинг обрў-эътиборини жиддий равишда ошириш, уларнинг меҳнатини жисмоний соғлом, маънавий бой ҳамда ахлоқан пок ёш авлодни тарбиялашдаги хизматини муносиб баҳолашимиз керак. Она тўғрисида; унинг фарзанди тўғрисида ғамхўрлик қилиш давлатимизнинг муқаддас бурчидир ва биз Ўзбекистондаги оналар ҳамда уларнинг фарзандлари таъминланган, соғлом, бахтиёр бўлишлари учун, уларнинг келажака умид билан дадил, беҳавотир боқишлари, эртанги кунға ишонч билан яшашлари учун барча ишни қилмоғимиз зарур».

Ш у
б и л а н
б и р қ а -

• Муассисларимиз фаолиятдан

ЭЛ СОҒЛИГИГА КАМАРБАСТА

«Соғлом авлод учун» Халқаро хайрия жамғармасининг Фарғона вилоят бўлими ташкил этилганида вилоят «Дори-дармон» акционерлик бирлашмасига қарашли дорихоналардан бири унинг ихтиёриға берилди.

«Соғлом авлод учун» дорихонасининг бошқа дорихоналардан ажралиб турадиган хусусияти шундаки,

бу ерда аҳолиға хизмат кўрсатиш юксак даражада ташкил этилган, дори-дармонлар хилма-хил. Имтиёзли рецептлар билан уруш ногиронлари ва қатнашчиларига, шахсий нафақахўрларға, бод (ревматизм), диққи нафас каби сурункали касалларға дориларни бепул ва 50 фоиз арзонлаштирилган нархда бериш йўлга қўйилган.

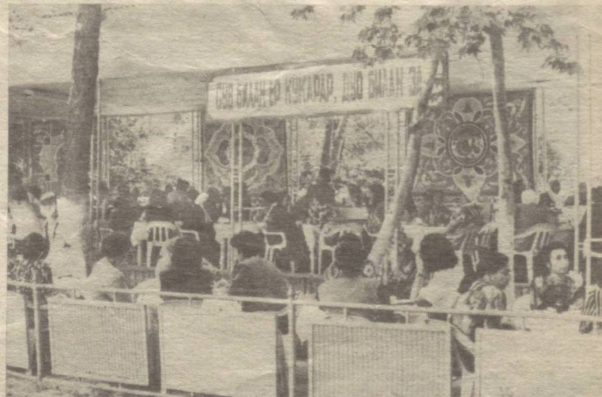
Қамариддин Умрзоқов раҳ-

барлик қилаётган жамоа аъзолари маҳаллий ва Венгрия, Исроил, Германия, Словения, Корея, Буюк Британия, Полша каби хорижий давлатлар фармацевтика фирмалари билан ҳам шартномалар тузганлар.

Дорихона жамоаси хайрия ишларидан ҳам четда қо-

лаётганлари йўқ. Жумладан, Фарғона шаҳридаги ақли заиф болалар интернатуиға, қариялар уйиға, гудаклар уйиға, болалар богчаларига қилган саховатлари фикримиз далилидир.

Мирзамир
МИРЗАШАРИПОВ

Даврон Аҳмад сурати

Кенг маънода олганда ахлоқ асос эътибори билан кишининг ўз-ўзига, бошқаларга, жамиятга, табиатга ва ният, бутун инсониятга нисбатан ботиний (ички) ва зоҳирий (ташқи) муомала-муносабатидан баҳс юритадиган илм соҳаси ҳисобланади. Тор маънода эса ахлоқ одам шахсининг ўз хулқ-атвори-ни идора қила билишини англатади.

Ана шу икки нуқтаи назардан олиб қараганда ислом ахлоқни қандай тушунади ва тушунтиради?

Аввало, ислом одамзотнинг ўзи томонидан турли даврларда туқиби чиқарилган ранг-баранг инсоний динлардан, демакки, чекланган ва ботил тасаввурлар асосига қурилган таълимотлардан тубдан фарқ қилади ва самовий динлар жумласига қиради. Бундан ислом бутун Коинотнинг ва ундаги жамияти махлуқот билан мавжудотнинг яратувчиси Аллоҳи Таоло томонидан инсониятга 124 нафар пайғамбар орқали эндирилган илоҳий динларнинг бири экани аён бўлади. Барча самовий динларнинг шариатлари бошқа-бошқа бўлса ҳам, асл моҳияти бир-дир. Негаки, самовий динларнинг барчаси Тавҳидни оқлайди, яхкахудоликни тан олади, ёлғиз Тангри Таологагина ибодат қилишга чақиради.

Пайғамбарлар орқали юборилган илоҳий саҳифалару кудсий (муқаддас) китоблардан фақат Қуръони Каримгина аслидагидек, бирор-бир ўзгаришга учрамай бизгача етиб келган, қолганлари эса ё йўқлиб кетган ва ёки кўп жойлари ғаразли мақсад-манфаатлар туфайли кишилар томонидан ўзгартиб юборилган ҳолда етиб келган. Аллоҳи Таоло то Қиёматгача барҳақ бўлиб қоладиган сўнги илоҳий китоби — Қуръони Каримни нозил қилиб бўлди, хотамул анбиё-охирги пайғамбари — Мухаммад (с.а.в.) ни юбориб бўлди, тақомилга етказилган дин — Исломи жорий этиб бўлди. «Албатта Оллоҳ наздида, — дейилади Қуръони Мажидада, — мақбул бўладиган дин фақат Ислом динидир» (Ол-и Имрон сураси, 19-оят таржимаси). Худои Таоло бандаларини шундай оғохлантиради Ўз Каломиди: «Кимда ким Исромад ўзга дин истаса, бас, (унинг «дин»и Оллоҳ хузурида) ҳаргиз қабул қилинмайди ва охирада зиён кўргувчилардандир» (Ол-

и Имрон сураси, 85-оят таржимаси).

Исромининг луғавий маъноси бўйсунмоқ, таслим бўлмоқ бўлиб, шаърий маъноси Ҳақ Субҳонаху ва Таолога бўйсунушни, Унинг бандаларига бўй-бўйи жамияти амру фармонларини қулоқ қокмай адо қилишни билдиради. Бинобарин, ислом дунёвий ахлоқнинг келиб чиқишини илоҳий деб билади, бандаларнинг Худои Таолога хуш келадиган, ёқадиган хулқ-атворини хусни ахлоқ ва ё хушхулқ ёхуд хушхулқ деб, Унга хуш келмайди-ган, ғазабни келтирадиган хулқ-атворини ахлоқи замима (ёмон) ва ё, бадахлоқ, ё бўлмас бадахлоқ деб юритади. Бошқачароқ айтганда исломиятда хусни ахлоқ ва ё хушхулқ-лиқнинг жамики жилвалари фазилат дея эъзозланади, бадахлоқ-бадхулқлиқнинг барча кўринишлари эса иллат деб қораланади, ахлоқи зами-манинг барисидан ҳазар қилинади.

Ислом иймон билан чамбарчас боглик. Масалан, «Ло Илоҳа илаллоҳу Мухаммадур расулуллоҳ» («Алоҳдан ўзга Мабуд (топиниладиган) Зот) йўқ, Мухаммад (а.с.) Унинг пайғамбаридир») калимасини тил билан такрорлаш ва қўнгил билан тасдиқлаш орқали киши иймон келтириб, мўминлар сирасига қиради. Исломи иймоннинг бир-бири билан чамбарчас боглик, бир-бирини такозо этадиган етти та махшур ақидаси мавжуд. Пайғамбаримиз Мухаммад (с.а.в.) Ўз Ҳадисларидан бирида иймон ҳақида сўз юритиб, унинг етмиш ва бир неча бўлаклари бор, дея марҳамат қилганлар. Бу бўлақлар ростлик, ҳалоллик, тўғрилик, раҳмдиллик, муруват, сабр-қаноат, инсоф, шарм-ҳаё, камтарлик, садоқат, вафо, савоҳат, жумардлик, ҳамият, субут сингари номлар билан аталади ва уларнинг ҳар бири исломий, яъни мусулмончилик ахлоқининг турли қирраларини намоён қиладиган фазилат саналади. Аслини олганда мусулмончилик ахлоқи деганда исломий иймон ақидаларидан келиб чиқадиган талабаларга амал қилиб яшаш тушунилади.

Қуръони Азимшун Шайхна (Ва-з зор-иёт сурасининг 56-оятига қаралсин) хабар берилишича, Худованди Карим жинну инсонни фақат Ўзигагина ибодат қилиш учун яратган, барча махлуқотдан одам боласини азизу мукаррам қилган ва уни бу дунёнинг халифаси этиб тайин этган. Модомики шундай экан, бу беш кунлик дунёда инсон Аллоҳи Таолога тоат-ибодатни тарк этмай, У бандасига ато қилган одамийлик шаън-шарафини ҳамиша юксак тутиб, зиммасидаги халифалик вазифасини бунёдкорлик ва ободончилик билан ўринлатиб, ўзидан яхши ном қолдириб кетиш учун яшаш керак. Миллатимиз фахри Ҳазрат Навоий алайҳир раҳма айни хусусда шундай марҳамат қилиб кетмишлар:

Бу гулшан аро йўқдир бақо гулига

сабот,

Ажаб саодат эрур қолса яхшилик

бирла от.

Тоат-ибодат мазмуни кенг тушунча-истилоҳдир. Ҳар кунги беш вақт намаздан ташқари, ҳалол ризқ излаш ҳам, жамияту кишиларга қилинадиган жамияти ҳолис яхшилик ҳам тоат-ибодат сирасига қиради.

Саҳобалардан Жобир ибн Абдуллоҳнинг уч қайталаб: «Яхшилик нима?», деган саволларига Сарвари Коинот Қуръони Каримдаги намоз, ота-она, ҳалол ва ҳаром, савоб ва гуноҳ ҳақида дарж этилган илоҳий амру фармонлардан келиб чиқиб шундай жавоб қилган эканлар: биринчидан, беш вақт намозни ўз вақтида ўқиш (негаки, намоз умман бузуқлик ва ёмонликдан қайтара-

ди, хусусан бир вақт намоз ўқишнинг савоби минг оч одамни тўйғизидан фойдалироқдир), иккинчидан, ота-онага яхшилик қилиш (зеро, ота-она — рози — Худо рози!), учинчидан, Тангри Таоло йўлида жиҳод қилиш (яъни ўз қудрати етганча, ўз нафсига қарши курашиш, бу демак, кўзини, дилини, тилини, қўлини, оёғини ҳаромдан қаттиқ тийиш). Ва, ниҳоят, илож борица ҳамиша талаби илм қилишдир.

Имом Муслимининг ривоятларига кўра, расулуллоҳ Мухаммад

(с.а.в.)

демишларким:

«Кимда ким ўзига

нимани раво кўрса,

ўшани ўз биродарига

ҳам раво кўрмагунча мусулмон бўл олмайди».

Демак, мусулмон мусулмонга туғишган ака-ука,

опа-сингилдай бўлиши, бир-бирига чинакам биродардек фақат яхшиликни раво қириши лозим ва лобид. Индаллоҳи, мусулмон кишининг мусулмон кишига киройи хушхулқлик билан, аммо сидқидилдан, ҳолисона, беғараз, ҳалол айтган илик, гоҳо эса нордон сўзи, берган оқилона маслаҳати, қилган йумуши, моддий ва маънавий кўмаги, далдаси, сиёлови, муомаласи, кўрсатган иззат-икром, эъзози, садоқати, меҳр-мурувати, бошқаларнинг билар-билмас тажовузи, ҳақорати, таҳқиру таънаси, дашномидан ҳимояси, ўзи эгаллаган билимларни ўзгаларга бебадал ўргатиш сингари жуда-жуда кўп нарсалар яхшиликнинг ранго-ранг кўринишларидир. Яхшиликни бу қадар кенг ва теран талқин этиш ва тушунишда исломий ахлоқнинг юксак даражадаги инсонпарварлик табиати жамол кўрсатади. Асрлар оша ислом сарчасмасидан баҳраманд бўлиб келаётган она халқимиз бу узвий таъмоилни тамсил билан: «Дилозордан Худо безор!» — дея лўнда ифодаляди.

Пайғамбаримиз Мухаммад (с.а.в.) Ўзларининг бир Ҳадисларидан марҳамат қилиб дейдиларки: «Хар бир подшо-нинг ўз чегараси бор. Аллоҳнинг Ер-даги чегараси Унинг ҳаром қилган нарсаларидир». Ҳақ Субҳонаху ва Таоло Қуръони Мажидада ҳалолу ҳаромга оид 500 тага яқин ҳукм нозил қилган. Ҳадиси Қудсий ва Ҳадиси Шарифларда қанчадан-қанча ғайб иттилоблар, панду насихатлар келтирилган айни хусусда.

Қисқаси, ахлоқшунослик тили билан айтганда, исломий ҳалол ва ҳаром амр (буқорувчи) ҳамда қатагон ахлоқий нормалар (қоида, намуна, ибрат)нинг худди ўзгичасидир. Маълумки, ҳар қандай айрим киши ўз фаолияти ва қудалик хулқ-атвориди давтавалло ўз фардий (индивидуал) — шахсий эҳтиёж ва манфаатларидан келиб чиқиб ҳаракат қилади. Масаланинг бағоят нозиклиги шундаки, барчанинг фаолияти ва хулқ-атвори ташқаридан қараганда, зоҳиран бирдек кўринса ҳам, ботиний, ички мазмуни жиҳатдан турлича бўлиши мумкин ва амалда шундай бўлади ҳам. Ботиний мазмуни жиҳатдан эҳтиёж-муносабатлар асосан уч хил, чунончи ё манфиапарастлик (худбинлик, ёлғиз ўзим бўлайлик), ёки гуруҳпарастлик (кишилар ва жамият мол-мулкни турли йўл билан талаш, халқ ва давлат қонини сўриш ҳисобида кун кўрадиган катта-кичик тўдалар, маҳаллийчилик, уруғ-аймоқчилик сингарилар), ёхуд жамиятпарварлик, элпарварлик характери-га молик бўлиши мумкин. Мусулмончилик ахлоқи нуқтаи назаридан булардан иккитаси иллат ва биттасигина фазилатдир. Ислом асрлар оша фазилатни, яъни жамиятпарварлик, элпарварликни ёқлаб келади.

Исломий ҳалол нормаси турфа касб-кор, ранг-баранг гуруҳ, тоифа, табақа, синфларга мансуб мусулмонлар-

нинг ўзaro ҳамда турли жамоалару жамият билан юритадиган алоқа-муносабатларда, муомалада сўзсиз рия қилиниши лозим бўлган илоҳий қоидалар билан исломий-ахлоқий қадриятларнинг бутун бир тизими сифатида жамол кўрсатади ва ҳамиша умумжа-мийат манфаатларини муҳофаза қилади. Исломи ҳалоллик ҳамма эзгу фазилатлар — ростлик, тўғрилик, инсоф, диёнатилик, самимийлик, виждонли-лик, ору номуслилик, шарм-ҳаёлилик, раҳм-шафқатлилик, одиллик, садоқат-лилик, ҳолислик сингари кўплаб олий-жаноб хислатлар орқали намоён бўла-ди.

Исломий қатагон (ҳаром) нормаси эса илоҳий қоида-талабларнинг шахсиятпарастлик ёки гуруҳпарастлик ман-фиалари таъйиқига бўзилишига ҳам-да айнаб кетишига йўл қўймаслиқни кўзлайди. Ҳаромпарастлик жамияти ман-фур иллатларнинг, масалан, Аллоҳга ширк келтириш, бенамозлик, қотил-лик, турфа хиёнаткорлик, порахўрлик, юлғичлик, ичкиликвозлик, гиёҳванд-лик, зинокорлик, ёлғончилик, товла-мачилик, тухматчилик, чайковчилик, му-нофиқлик сингари кўпдан-кўп ярамас иллатларнинг онасидир ва ҳаромпараст-кимса бу дунёда бўлмаса, албатта қабру охирада қилишига яраша жа-зога тортилади. Аллоҳнинг ҳукми фа-қатгина қилишига сидқидилдан пу-шаймон бўлиб, ботил йўлдан батамом юз ўгирган ва илоҳий қоида-талаблар-га рия қилиб яшай бошлаган бандга нисбатан ўзгариши мумкин. Эганнинг даргоҳи кенг, раҳмати эса бекиёс, қай бандани қандай ва қайси йўл билан мағфират қилади, буну Ўзидан бошқа ҳеч ким билмайди.

Аммо биз, охири бандаларга дунё-вий ҳаётимиздан шу нарсга аёнки, ҳар қандай ахлоқий норма, шу жумладан исломий ахлоқ нормаси ҳам гоҳ ҳаё-тий идеал — омон, гоҳида хулқ-атвор-рисоласи, гоҳи ахлоқий баҳо-ҳукм ва шу асосда юзага чиқадиган муайян туйғу (севинч, мамнуният, афсус-надо-мат, қаҳр-ғазаб) ҳамда маълум хил ах-лоқий муомала-муносабат (илик, кўрс-қўпол, расмий, совуқ) шаклида намоён бўлади.

Исломий қадриятлар, фазилатлар ва амаллар асос эътибори билан ҳаққу-рост динни ҳамда инсоннинг ақл-ид-рокин, жонини, сиҳат-саломатлигини, наслини, шаън-шарафини, қадр-қимма-тини, ор-номусини, ҳаё-иффатини, об-рў-эътиборини муҳофаза қилади, ода-мийликка зид иллатларни қоралайди, улардан ҳазар қилади. Майда-чўйда ин-соний қусурлардан ташқари, Аллоҳнинг ғазабини келтирадиган, одамийлик шаън-шарафини бўлғайдиган, ҳатто ки-шини инсон қаторидан чиқарадиган, шу боис даҳшатноқ қабру дўзах азоб-уқу-батларига гирифтор қиладиган 300 та-дан зиёд иллат — гуноҳлар Қуръони Карим ҳамда Ҳадиси Қудсий ва Ҳадиси Шарифларда бирма-бир санаб ўтилган.

Илоҳи! Эртаю кеч ўтқинчи ҳою-хаваслар кетидан кет югуриш оқибатида охирагини батамом унутиб юборган, сав-об билан гуноҳни, ҳаром билан ҳа-лолни бир-биридан фарқламай қўйган биз, охири гуноҳкор бандаларингизни Ҳи-доний йўлга бошла, йилмонимизни ба-қувват қил ва ахлоқи ҳақида соҳиби бўлишимизга Ўзинг мадад бер! Омин!

Мийён Содиқ РАББОНИЙ

● Мухбиримиз хабар қилади

БИР УМРЛИК САБОҚ

Республика «Маънавият ва маърифат маркази» Навоий вилояти бўлими қошида ҳисобчилар, сотувчилар, сартарошлар тайёр-лайдиган пуллик курслар ташкил этилди. Талабалар малакали му-тахассислардан сабоқ олмоқда-лар. Уларнинг аксарияти ишлаб-чиқаришда ҳам ўзларининг лаё-қатли эканликларини намоён қи-лмоқдалар.

ФАН ЧЕГАРА БИЛМАЙДИ

Навоий шахридаги «Фарҳод» маданият саройида «Истиқлол-5» мавзусида илмий-амалий конфе-ренция бўлиб ўтди. Унда на-воийлик олимлардан ташқари Россия, Қозоғистон, Қирғизис-тон, Туркменистондан ҳам таниқ-ли олимлар иштирок этишдилар.

Республика мустақиллигининг беш йиллиги арафасида ўтказил-ган ушбу илмий анжуманда кон-ва кимё саноатида фан ва ил-мий-техника ютуқларини жорий этиш борасидаги муҳим масала-лар муҳокама этилди.

ЯНГИ ИШ ЎРИНЛАРИ

Кармана шахридаги нон мах-сулотлари корхонасида янги иш-жойлари барпо этилмоқда. Яқин-да корхонада тикув цехи, совун-ишлаб чиқарадиган участкалар-пайдо бўлади. Ҳозир корхона маъмурияти шу ернинг ўзига ғи-шт цехини қуриш ишларини бош-лаб юборди.

Маҳмуд МАРДИЕВ

Оламда ган кўп

ИСМИ ИБЛИС

Япониялик бир жаноб ўғлига Акума (япончадан таржимаси «иблис») деб исм қўймоқчи бўл-ган эди. Токио шаҳри маъмурлари бу исм кел-гусида бола тақдирида салбий из қолдириши мумкинлигини ҳисобга олиб уни расмийлашти-ришни иштамади. Ле-кин қарори қатъий ота маъмурларни судга бе-риш ниятида.

Биз бугун сиз билан ҳаёлот сарҳадларида кезиб юрган ширин армонлар-у ёниқ туйғулар, эҳтирослар-у ҳиссиётлар ҳақида эмас, балки инсоний туйғулар лаззатидан мосуво бўлган, ғам-ҳасрат гирдобига улоқтирилган кексалик ҳақида гаплашмоқчимиз. Биз кексаликни ҳазонрезги фаслга қиёс қилмоқчи эмасмиз...

Айтишларича ажинлар олдинги табассум ўринларида акс этса, кексаликка зеб бераркан. Аммо мен қадим ранжада қилган даргоҳда учратган кексалик бундан мутлоқ мустасно. Чунки у ерда истиқомат қилаётган қарияларнинг юзларидаги беҳисоб ажинлар туганмас ғам-ҳасратдан сўзлаб тургандек.

Республика уруш ва меҳнат фахрийлари пансионати дея номланган қариялар уйда узу-кун кузатганларимиз шу хулосага олиб келган бўлса керак.

«Сония опа (асл исми-шарифи Сагид Кудакеева) 20 йилдан бери бу даргоҳда ишлайдилар. Қарияларнинг отаси, онаси, бординги ўғли, қизи ҳам шу аёл. «Дастлаб ана шу жаннати аёл билан суҳбатлаша қолинг», дейишди менга. 250 ўринли бу пансионат ҳозирги кунда 150 нафар қаровчисиз қарияни қарамонига олган. Пансионатдаги қариялардан 40 нафари оғир бетоб.

— Шунча йил давомида аянчли қисмат эгаларининг фожеасига шерик, ҳамдард бўлиш инсонни руҳан изтиробга солиб, юрагини кемтиб ташлайдику, — дейман Сония опага.

— Юраги кенг, иродаси, сабри бутун инсонгина бу ерда ишлашига ўзим ҳам энди амин бўлдим. Тақдир, қисматнинг энг аянчли манзараларини кўравериб, юрагингиз қонга тўларкан.

«Бир кун деразадан ташқарига қараб турсам, дарвозамиз олдида «иномарка» келиб тўхтади. Ундан бир сатанг жувон тушди. Унинг ташрифидан ҳайрон бўлиб кузатиб турдим. Шунда у орқа ўринидан гўёки бир буюмни тортиб олгандек қўл учиди кампирни силтаб туширди. Ва ҳовлига киритдию, дарҳол жўнаб қолди. Ҳалиги аёл кампирнинг қизи эканлигини билганимдан кейин бир неча кун ўзимга келломай юрдим» дея ҳикоя қилди Сония

опа. Инсонийликни унутган нусхалар ўз отаси, онаси ёки қариндошини юрак ютиб пансионат остонасидан қиритар эканлар, «қўшнисиман», ёки «узюқ қариндошиман», ёлғиз ўзлари қийналиб қолмасин деб шу ерга олиб келдим».

КАДРНИ ЙИҒЛАТГАН ҚЎШИҚ

• Фикр

деган баҳоналар билан ўзини оқлашга уринишаркан. Виждон, иймонини ўзларининг ҳою-ҳавасларига сотиб, нафс қулига айланган ноқасларнинг ҳатто «ўлиб-нетиб қолса, ўзларинг кўмаверинлар» дея тилхат беришганини эшитиб, уларга бўлган нафратим ўн чандон ошди.

Қариялар уйига ташлаб кетилган кексаларни ҳеч ким йўқлаб турмасканда, деган фикрга келманг, тагин. Гоҳ-гоҳида «қимматли» вақтларини аямай келадиган, уларни бу ердан тез орада олиб кетишга қуюқ ваъдалар берадиган меҳрибон фарзандлар, қариндошлар ҳам топилиб қолади. Аммо уларнинг кўпчилигини ота-онанинг омонат дафтарчасидаги пули, мероси қизиқтириб, васият-нома ундириш пайида бўлишади.

Маънавий қашшоқлик одамни тубанликка, жаҳолат ботқоғига тортишини куйидаги мисолларда ҳам кўриш мумкин. Уч ўғил ва икки қизи бўлган К. Ҳасанованинг пансионатга ташлаб кетилганига анча бўлган. У ишга яроқли бўлгани сабабли айти пайтда шу ерда ишлаган экан. Аммо ҳар сафар маош олганида қизларидан бири келиб, пулни олиб кетаркан.

Сония опанинг айтишларича, пансионатдаги Рая Башко исмли кампирнинг ўғли бир неча бора маст ҳолда келиб, онасининг хонасига кириб уялмасдан овқатини еб қўйибди...

Қариялар уйига аёллар 55 ёшдан, эр-

калар 60 ёшдан кейин қабул қилинаркан. Пансионатдаги суҳбатимиз жараёнида шу нарсаси маълум бўлдики, бу даргоҳдаги кексаларнинг 10 фоизга яқинигина ўз фарзандларидан рози эмас.

«Энди хотиним ҳам, мен ҳам хизматдаги одамлар. Болалар боғчага, мактабга

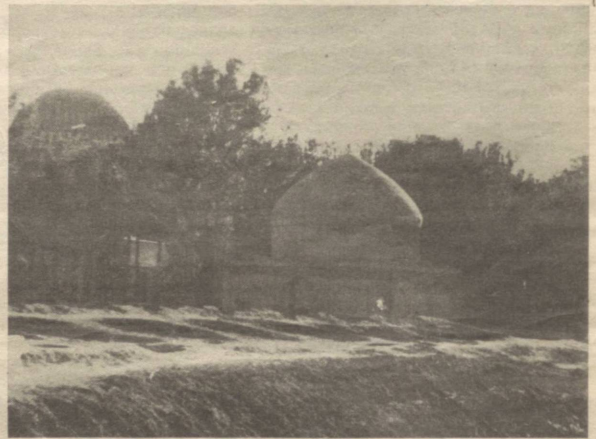
кейтишди. Бутун бошли уйни кампирга ташлаб кетсак... Газ, электр энергияси дегандай. Қолаверса, кампиршонинг инжиқлиги доим хотинимни жигибйрон қилади. Бу ерда эса тенгдошлари ичида зерикмай ўтиради, иссиқ-совуғига ҳам мунтазам қарашади. Ўзимизни эглаб олганимизча шу ерда яшасалар дегандики», дебди Сония опага онасини йўқлаб келган бир фарзанд.

Кўзларида дарду ҳасрат, қайғу милтираётган пансионат қарияларидан бир нарсани сўрашга истиҳоло қилдим. Ва бу саволнинг моҳиятини ўзимча очишга уриндим. Ўйлаб кўринг, нега бу ердаги кек-

салар қариликнинг гаштини суриш, бир этак неварачевара ичида яйраш, ўғил-қизнинг роҳатини кўриш бахтидан маҳрум. Бунинг устига нега уларнинг фақат 10 фоизгина ноқобил фарзандларининг оқибатсизлигидан нолиб, улардан норози эканликларини айтишадир?... Инсон қандай яшаётган экан, ўзи шунга муносиб, деган гап бор. Фарзандларга берилган тарбияга кўп нарсаси боғлиқ. Яъни фарзанд қалбига қанақанги уруғ қадалган бўлса, ҳосил ҳам шундан далолат бера бошлайди. Биз суҳбатда бўлган кексалар аксариятининг хонадониди парокандалик, ахлоқсизлик, жиноятчилик қабил унсурлар бўлган. Демак... Маънавий ва ахлоқий тўқис оилада бундай аянчли воқеалар ҳеч қачон рўй бермайдик, ахир.

Сафарим ниҳояланаётиб, 65 ёшли Иззат ая билан суҳбатлашдим. Пансионат ҳодимларининг айтишича, 5 йил муқаддам уни қизи дарвозадан киритиб, уриб, сўкиб ташлаб кетган экан. Кўзи оғиз ая қизи қўлида қолиб кетиб анча заҳмат чеккан. Ҳатто ўз невараси бувисининг устига қайноқ сув ағдариб, қўл-оёқларини қўйдирган. Ая бу дардларни худого солиб, қўшиқ қўйлайди. Ёнидагиларнинг чўққан руҳини кўтариш учун, кўнгил ғуборларини ёзиш учун бор аламини қўшиқдан олади. Қадрни йиғлатаётган бу дард-ли қўшиқ эса кўнгил ирмоғига қўшилиб беихтиёр юрак томон сизади...

АЛИЖОН САФАРОВ

А. Хайитметов сурати

ҚАЛБИНГИЗДАН ТИКАНЛАР ЎСМАСИН

— Холажон, қайанг, дадамлай бобомни уйишяпти!

Ёш боланинг тахликали бу овозини эшитиб, беихтиёр сесканиб кетдим. Ҳашаматли дарвозадан югуриб чиққан қизчага кўзим тушиб, олдинга қараб юрдим. Яна тўхтадим. Йўл-йўл бекамас тўн кийган мўйсафид дарвозадан барини қоқиб-қоқиб чиқиб келди.

У кўринишдан файзлигина, кўркам соқоллари ўзига ярашган, истариси иссиқ киши эди. Очик эшикдан шинам, ораста ҳовли, айвонда бошини чангаллаб ўтирган йилгит кўринарди. Кетолмай қолдим. Нима бўлганини? Кетай десам бир умр бу жумбоқнинг нималигини ўйлаб ўтишим мумкин. Бу ерда бўлган воқеанинг ечимини билмаслигим азоблашди аниқ эди. Мўйсафид кўчадаги омонат қўйилган курсида ўтирарди. Таваккал қилиб қизчанинг қўлидан ушлаб уйга кирдим.

— Ассалому алайкум! Кечирасиз, мен оилавий ишнингизга аралашмоқчи эмасдим у лекин...

— Кираверинг, ҳечқиси йўқ. Биз аллақачон ҳаммага шарманда бўлиб улгурганмиз.

Оламда гап кўп ТУВАКДАГИ ЛАБОРАТОРИЯ

25 йиллик изланишлардан сўнг япониялик олимлар унитарнинг янги намунасини яратдилар. Одамларнинг етти ухлаб тушига кирмаган ушбу тувакка ўтирган киши ўзининг соғлиги ҳақидаги 130 хил маълумотни олиши мумкин. Дастлабки хомчўларга қараганда, бу ноёб тувакнинг баҳоси 30 минг доллар атрофида бўлар экан.

Қолаверса, сизнинг ташрифингиз ҳайрон қоларли воқеа эмас менга.

ЎҒЛИНИНГ ҲАСРАТИ

— Отангизнинг авзойидан, сиздан хафа бўлган қўринадилар шеклили, ёки...

— Нимага ҳам хафа бўлсинлар, ахир улар кўнгиллари тусанган «касб»ни қилиб ўзларини овутиб юрибдилар-ку. Биз бўлсак...

... Онам вафот этганларига анча бўлди. Оиламизда мен ва иккита онглим бор. Каттаси врач, кичиги стоардесса. Чет тиллар институтини битирган. Халқаро рейсларда учайди. Ўзим заводда лойиҳачи-муҳандисман. Ҳеч нимадан камчилигимиз йўқ. Яхши тарбиялаб вояга етказган ота-онамиздан миннатдор эдик...

Раҳматли онамизнинг вафотидан кейин, отам сал девонасифатроқ бўлиб қолдилар. Туну кун газал айтиб ўтирадиган, уйдан тез-тез чиқиб, ҳатто, уч-тўрт кўнаб йўқ бўлиб кетадиган одат чиқардилар. Илгари нафака-гача катта лавозимларда ишлаганлар. Ўзлари гоёат келишган киши бўлганлари учунми онамизни уриб-сўкиб, ҳатто, жиҳнат қилиб ҳўрлаганлар. Тунгич фарзанд бўлганим учунми кўпи эсимда қолган. Онам ҳаммасига чидар, асло кўнглини чўқтирмас, ҳеч кимга дарду ҳасратини тўқмас, доимо кўнвоқ қўришига ҳаракат қиларди. Отамни ҳам еру қўқка ишонмай ардоқлар, ҳурматини бажо келтирарди.

Ўлими олдиндан врачлар отамни қақришиб, «агар изтиробларини ичига ютмасдан биров билан ўртоқлашганда ҳам касали бунчалик бўлмасди, ҳали яшарди», деган эканлар. Ахир, онам кейинчалик руҳий хаста бўлиб қолганди-да. «Сиз олийжаноб кишига ўхшайсиз, лекин, нега, нимадан аёлингиз бунчалар сиқилган экан», деб сўраганида, отам ўқиб йиғлаганлари қўш олдимда.

Отам, сал кечроқ бўлса-да қанчалик фожеаларга сабабчи бўлганлигини тушушган менимча. Охири руҳий ғўзагилишдан сўнг онамиз оламдан кўз юмдилар. Бунга гоҳ ишонмай, гоҳ ишонмай юрган отам кейинроқ ажабтовур одатлар чиқара бошлади.

Бир кун уйимизга хайр сўраб иккита қонбодомлик дарвешлар кириб келишди. Уша кун онамизга бағишлаб қандайдир маъра-

ка қилаётгандик. Ҳалиги дарвешлардан бири онамизнинг ҳақларига Қуръон тиловат қилар экан, унинг ширали овози ҳаммамизни сехрлаб қўйганди. Бу ҳол отамга қаттиқ таъсир қилди шеклили, дарвешларни икки кун олиб қолдилар.

Жаҳонгашта бу инсонларнинг гап-сўзлари, айтиб берган ибратомуз воқеалари, ривоятларидан очигини айтсам ўзимнинг ҳам кўнглим алланечук бўлиб кетди. Отам уларга зўрға жавоб бердилар ўзи ҳам бутунлай уйдан кетиш, дарвешлик қилиш дардига тушиб қолдилар.

Кунларнинг бирида, адашмасам ҳайит кунлари арафаси эди, ҳалиги кишилар яна остона ҳатлаб кириб келишди. Отам улар билан йиғлаб қўришди. Нон чойдан кейин ишга кетдим, келсам хотиним, сингилларим йиғлаб ўтиришибди. Нимага денг, отам ҳалиги дарвешларга қўшилиб уйдан кетиб қолгандилар. Исламаган жойимиз қолмади. Биров уёқда кўрдим дейди, биров буюқда кўрдим дейди. Охири ўзлари келиб қолди. Уч-тўрт кун ўтгандан сўнг сахар туриб яна гоёиб бўлдилар. Неча йилки аҳволимиз шу. Кеча яна келдилар, ҳозир мана яна йўл тарафдагига тушиб қолган. Ахир кексачилик, иссиқ-совуғи бор, еб-ичини қандай бўлади...

Бошимни қайга уришни ҳам билмайман. Эл-юртдан номус қиламан. Отам эса қилган гуноҳларига таваба қилиб, шу йўл тарафдан виждон азобидан халос бўлаётганмишлар. Ўйда роҳат фароғатда яшаш у киши учун ҳаром эмас. Дунё кезиб одамларга фақат ахшилик, савоб ишлар ҳақида сўзлар эмишлар. Балки, отамнинг тутган йўли тўғридир...

Умримда бундай гаройиб ҳодисага дуч келмагандим. Нима дейишга-да ҳайрон эдим. Шу пайт дарвоза очилиб мўйсафид кириб келди.

ОТАСИНИНГ АРМОНЛАРИ

— Ўғлим юрагини бўшатиб бўлгандир. Ўзимнинг ҳасратимни ҳам айтмай, болам. Ҳаммасига ўзим айбодорман. Раҳматли аёлимга кўп азоб бергандим. Уч-тўрт кўнаб уйга ҳам келмай қолардим, уриб-сўқардим ҳам. У бўлса ҳам кунни мени «Ассалому алайкум, дада!» — деб табассум билан қарши оларди. Фарзандларимизни оқ ювиб, оқ таради. Уни-

нг шунча садоқати-ю ҳокисорлигига қарамай инсондек муомала қилмасдим. Ҳатто, хотинимнинг қариндош-уруғлар, қўни-қўшинларнинг олдида мени қўларга кўтариб мақташгани ҳам орқаваротдан кўп бор эшитганман. Уйдан қил топмасдим. Кийимларим топтоза, дазмолланган, пазандалигигаку гап йўқ эди. Минг афсуслар бўлсинки, кўп нарсани йўқотганимни унинг вафотидан сўнг англадим. Виждон азоби намалигини билмасдим. Кейинги руҳий уқубатларидан шунчалик қийналиб, бошимни қайга уришимни билмай юрганимда икки дарвеш эшигимдан кириб келди. Улар билан суҳбатлашарканман, қўндан бўён қалбимни тарқ этган оёсийлашди. Дарвешлар кетган бутунлай савдойига ўхшаб, ўзимни қўрға жой тополмай қолдим. Дарвешлар иккинчи бор келган қандай қилиб улар билан бирга чиқиб кетганимни билмай қолдим.

Талай жойларда бўлиб, турли хангома, ривоятлар тинглаб кўнглим ором топа бошлади, дардларимни сал унутгандек бўлдим. Энди сира уйда ўтира олмасам керак. Аммо фарзандларим бу ишимдан уялишяпти. Утган кун келгандим. Бугун яна йўлга чиқиш иштиёқи қийнаётди. Ўғлим билан санаманга бориб қолдик, ўзингиз гувоҳ бўлдингиз. Бу дунёнинг орзу-ҳавасларини, қайғу армонларини кўриб бўлдим. Ўйда ўтираверсам ўтмиш хатоларимни эслаб бошимни ургани жой топа олмай қоламан. Дарвешлик қилиб дунё кезмоқчиман. Бировга ёмонлигим ҳам, биров билан ишмим ҳам йўқ!

Ота-боланинг гапларини эшитиб кимга ён босишни билмадим. Кимнинг ҳақлиги ёлғиз Яратганга аён. Бу инсон умр бўйи қалбда ўсган тикхонларнинг захридан энди қийналяпти. Шу азоблардан қутулиш учун шўх Машрабдек дарвешликни иштиёр қилган экан, на чора! Балки худонинг хоҳиши шундайдир...

Ўзим девона-ю Машраб,
Биров билан ишим борму?
Бу дунёдан кетар бўлсам,
Мени йўқлар кишим борму?

Басира САЙИД АЛИ

● Бола — тарбиячи

Яқинда бир даврада дугоналаримдан бири: «Доим биздан: «Болаларингизга қандай тарбия бераёйсизлар, нима ўргатаёйсизлар?» — деб сўрайдилар. Аммо ҳеч ким фарзандларимиз бизга қандай тарбия бераётгани билан қизиқмайди. Аслида улар бизга жуда кўп нарса ўргатади», — деб қолди.

Уша гап баҳона бўлди-ю узоқ-яқинда болалари билан мулоқотдан сўнг хулоса чиқарганини ҳикоя қилиб берган оналарнинг гапларини хотирладим. Ўзим ҳам болаларимнинг ҳолати, кайфияти, гап-сўзларидан таъсирланганимни эслади.

Бу воқеаларни эслашдан олдин асосий бир гапни айтاي: фарзанд онага ҳамма нарсадан олдин туғилиши биланок, ҳали тилга кирмай туриб ҳаётни, яхшиликни севишни ўргатади. Аёлнинг юрагида бола билан ҳеч қайси севиға ўхшамаган бир гўзал, қудратли муҳаббат туғилади. Авваллари аёл шунчаки хотин бўлади. Унинг нафрати, севиғиси, қизиқишлари ҳам жўн бўлади. Арзимаган нарса ҳаётдан кўнглини соғутди, арзимаган нарса дилига ғубор солади, гина-аразларга мойил бўлади. Аммо фарзанди туғилгач, у фақат ўз хонадонига эмас, элу юртга тинчлик истайди, ҳаммани соғ, хотиржам кўргиси келади, яшаш учун ҳар қандай шароитда ҳам курашади. «Боламга касри урмасин» деб ёмон иш қилиш тугул, ёмон ҳаёл суришдан ҳам кўрқади.

Бу — фарзанднинг онага Бош тарбияси.

Кейингилари-чи?

Қизим етти ёшлар чамаси эди, тансиқ бир таом пиширган куним кўшнимга илиндим. Косага овқат солиб, тепасини ёпиб, қизимга: «Насиба холангга олиб чиқиб бер», — десам, қизим: «Бу косада олиб чиқмайман», — деди. «Нега?» деб ҳайрон бўлсам: «Бу кичкина коса, улар кўпчилик — олтига — биласизми, ҳаммасига олиб чиқиш керак», деди. Фалати бўлиб кетдим. Шу-шу бировга нарса чиқарадиган бўлсам қизим айтган жиҳатларини ҳам эътиборга оладиган бўлдим.

Яна бир гап, мен болаларимга доим: «Ўртоқларингдан ҳеч нарсани аяманглар, бир-бировларингни хурмат қилинглар, салга уришманглар,

Дунё яралибдики, яхшилик билан ёмонлик, эзгулик билан разолат ёнма-ён яшаб келади. Одамлар борки фақат ўзини ўйлаб яшайди, одамлар бор замондошларининг қувончлари, ташвишу дардларига шерик бўлиб нафас олади.

Сўхбатдошим Мухаррам ая Абдуллаева 63 ёшда. Икки ўғил, уч қизининг волидаси. Ўн беш невара, бир чевараси бор. Касби ҳам оддий — ўқитувчи. Ўттиз беш йилдики шу касбда ишлайди. Хизматлари эвазига «Ўзбекистон халқ ўқитувчиси» унвонига сазовор бўлган. Онаҳон айни кунларда пойтахтимиздаги 185-ўрта мактабда ёшларга таълим-тарбия бериш билан бирга ўзи истиқо-

ачқингиз чиқса-да, кечириб юборинглар», деб қайта-қайта тайинлардим.

Ўтган баҳорда оналари қишлоқдан бир талай гилос олиб келди, ўртоқларига бир ховучдан бердим. Кейин она эмасманми, ҳатто ўзимдан ҳам аяй бошладим. Улар эса яна ва яна ўртоқларига таший бошлади. Охири: «Болам, оналаринг шунча йўлдан сизларни деб кўтариб келди, енглар, бўлмаса хафа бўлади, ҳали ўртоқларингнинг ҳам оналари олиб келади», — десам, ўғлим «Ая, бунча қизғанасиз, ўзингиз кеча унақа дегансиз, бугун бунақа дейсиз, ёлгончимисиз?» — деб қолди. Хижолат тортиб кетдим. Гапда собит туриш керак эканлиги, йўқса, болалар нигоҳида обрў йўқотиб қўйиш ҳеч гап эмаслиги қайта-қайта кўнглимдан ўтди.

... Қиз бола каттароқ бўлаверса, онага кўзгу бўлар экан. Уйда ҳам, кўчада ҳам ҳар бир ҳаракатингизни ку-

Р. Албеков сурати

но юлдузлари оламга бошлаб киради.

Шунинг учун бўлса керак Салмонхон, Амирхон, Шохруҳхон исмли кино

Кўпчилик ота-оналар «Болаларим мактабга боргач, бошқатдан ўқувчи бўлдим» дейишади. Бу гапда шикоят оҳанги бўлса ҳам, ўз бошимдан кечирганларимдан англадимки, қайтадан ўқиш — умуман, бола билан дарс машғулотларини ўрганиш аёлни бойитади, деган қарорга келдим. Сиз бола олдидан хижолат чекмаслик учун китоб титасиз. Бола сизни ҳамма нарсани билади деб ўйлайди. «Билмайди» деган эътирофни у қабул қила олмайди. Яқинда ўғилчам билан инглиз тилидан шеър ўрганаётган эдик, «Ая, бу нима дегани?» — деб сўраб қолди, бир сўзни. «Билмадим, биз хориз тилларини ўқимаганмиз десам, ўғилчам ҳайрон қолди. Муаллимнингдан сўра, маъносини олдин ўргатиб, кейин шеърни ёдлашга берсин, балки, бу тўрт сатр сўқишдир» десам, «Шеърда сўқиш бўлмайди», — деди. Шу гапнинг ўзи менга олам жаҳон фикр, ўй берди. Демак, болам шеърни шу қадар юксак хилқат деб билар экан-да, сўқиш шеърга сиғмайди, деган ҳақиқати бор экан-да, деб қувондим. Боламнинг бу гапидан мен унинг қалбидаги бир чизгини кашф этдим. Бу гапнинг ўзи унга энди бошқача муомала қилишим кераклигини ўргатди.

... Тангри Аёлни биринчи бор кашф этди, унинг иккинчи яратувчиси фарзанддир. Ушбу яратувчилардан Аёлни бенасиб қилмасин.

ҚУТЛИБЕКА

ғиз қандай?

— Ҳар бир оиланинг ҳам ўзига яраша камчиликлари бор. Қолаверса, рўзғор ўз оти билан рўзғор. Энди оиладаги қайнона-келин ўртасидаги можа-роларга келсак, халқимизда «қуш уясида кўрганини қилади» деган нақл бор. Қолаверса, қарс икки қўлдан чиқади.

Мен ҳам қайнонаман. Келинларимдан бирортаси шўхлик қилса, ширин сўзлаб, ётиги билан тушунтираман. Чунки, бу борада ёшларга нисбатан катталарнинг масъулияти кучлироқ. Агар қайсики она шу нарсани сезар экан, бундай оилада ҳеч қачон жанжал чиқмайди. Шу сабабданим, худого шукр бизнинг оилада бундай нохушликлар бўлмайди.

— Мухаррам ая, сиз ўқитувчиси, раҳматлик умр йўлдошингиз врач бўлган эканлар. Энг қизиқ томони шундаки, бешта фарзандингиз ҳам ота касбини эгаллашибди. Бунга сабаб нима?

— Раҳматлик умр йўлдошим ҳали ҳаётлигида икки фарзандимизни ўз соҳаларига қизиқтириб врачликка ўқитди. Сўнгга у киши оламдан ўтгач, қолган фарзандларим ҳам «Отимиз руҳини шод этамиз» деб шу касбини танлашди. Улардан розиман, сидқиқидан эл хизматини қилишмоқда.

Ха, ҳар бир инсон учун фарзандли бўлиш, фарзандни қамолоти кўришдан ортқ бахт йўқ. Мухаррам ая билан хайрлашар эканман, онаҳон қўларини дуога очиб эл-юртга тинчлик, ободлик тилаб қолдилар.

Мен эса у кишига узоқ умр тиладим.

Абдурашул ПАРДАЕВ

АЯ, УНДОҚ ЭМАС, БУНДОҚ

затиб турар экан. Бирор ўхшашсиз кийим кийсангиз ҳам, сочингизни ярашиқсиз турмакласангиз ҳам дарров танбеҳ қилар экан. Баъзан бу одамга малол келса-да, ҳақиқат бўлгани учун қабул қилмасдан иложингиз қолмаскан.

Болаларимнинг менга берган сабоқлари ҳақида ўйласам ўйларим ўйларимга уланаверади.

Аёлнинг — онанинг иши кўп. Замон билан баравар қадам ташлашга ҳар доим ҳам улгуравермайди. Кино, театрлардан бироз бегоналашади. Болалар эса кун ўтган сайин энг урфдаги ҳодисаларга қизиқади, меҳр қўяди.

Сизни ҳам беихтиёр кино, театр янгиликлари, замонавий актёрлар, ки-

юлдузлари менга таниш.

Уларнинг филмлари ҳақида олдимга келган талаба қизлар билан бемалол суҳбатлаша оламан.

Болалар яна она хайратини ҳам ўлдирмай туради. Улар билан кўча-кўйларга бирга чиқсангиз, «Ая, оймомони қаранг, бир чиройли чиқибди», «Ая, вуй, даракх гуллабди», «Анави кушни қаранг, қанақа ажойиб, бунча кичкина» дея дунёнинг табиий ғўзаллиқларидан дарақлашиб, сизни фасл, табиат билан боғлаб туради. Сиз уларнинг бу гапидан бирдан ўзингизга келасиз. Вактни ҳис этасиз, дарахтлар, қушлар, ой, юлдузларга яқинроқ бўласиз, юрагингизда сизни тарк этган туйғулар қайтади.

Онада гап кўп

ГАРОВ ЎЙНАШГА ШОШИЛМАНГ

Оши Окава исмли япониялик талаба йигит дўстлари билан рус рулеткаси ўйнашга гаров бойлашди. У автоматик пистолетнинг ўқдонига учта ўқ жойлаб, уни пешонасига тирадида тепкини босди. Одатда рус рулеткаси револьверда ўйналади, буни билмаган Оши эса фожеали ўлим топди.

● Ибратли оилалар

ЯХШИЛИКДАН ОРТИҚ ФАЗИЛАТ ЙЎҚ

мат қилаётган Абдулла Набиев номли маҳаллада хотин-қизлар кўмитасининг раисаси. Мухаррам ая фидойи инсон, қўлидан келганича одамларга яхшилик қилишга интилади.

У киши билан бир пиёла чой устида бугунги ўзбек аёлларининг ўзлиги, маънавияти қолаверса, фарзанд тарбияси борасида суҳбатлашдик.

— Мухаррам ая, аёл киши сизнингча қандай фазилатларга эга бўлиши керак?

— Аёл аввало аёл бўлмоғи керак. Ўзбек аёллари эса шарқ халқларига хос бўлган жамики хислатларни ўзида мужассамлаштирмоғи лозим. Халқимиз ўзлигини англаб етди. шарқона урф-одатларимиз, қадриятларимиз ҳаётимизнинг ҳар бир жабҳаларига чуқур сингиб бормоқда. Шўро ҳукумати даврида қораланган дину иймон яна халқимизнинг онгини, шуурини ёритмоқда.

Бугунги ўзбек аёлининг елкасида турган яна битта катта масъулиятли вазифа соғлом ва баркамол ав-

лодни тарбиялаб вояга етказишдир. Зеро, фарзандлари соғлом юртнинг келажаги порлоқ бўлади.

— Ҳақ гапни айтдингиз, бугунги аёлнинг асосий бурчларидан бири соғлом авлодни тарбиялаб вояга етказиш. Бу борада сиз етакчилик қилаётган маҳалла хотин-қизлар кўмитасида қандай ишлар олиб боришмоқда?

— Маҳалла хотин-қизлар кўмитасининг 12 нафар аъзоси бор. Улар ўзларига бириктирилган хонадонлардан мунтазам хабардор бўлиб турадилар. Маҳалламизда истикомат қилувчи хотин-қизларнинг саломатлигини доимо назорат қилиб туриш мақсадида поликлиника амбулаторияси фаолият кўрсатади. Поликлиникада ҳомиладор аёлларимиз вақти-вақти билан кўрикдан ўтказилиб, уларга керакли маслаҳатлар бериб борилади. Бўлажак оналар то чақалоқ туғилгунига қадар врачлар назоратида бўлади.

— Баъзи оилаларда келин билан қайнона ўртасида уруш, жанжаллар бўлиб туради. Бунга мунсабатин-

Оила — инсон учун муқаддас ва улуг макондир. Ҳар бир мамлакатда ўзига хос ишлаб чиқариш тизими, иқтисодий шарт-шароит бўлганидек, ҳар қайси оилада ҳам ўзининг ибратли томонлари-ю етишмовчиликлари бўлади. Оилада ҳаётини тўғри ташкил этиш оила бошлигининг салоҳияти ва тадбиркорлигига боғлиқ.

Ота-она учун барча фарзандлар — қиз-у ўғил бир-дай қадру қимматга, меҳру муҳаббатга, эъзозу иззатга сазовордир. Фақат ўз болалари эмас, жамики болалар оналик бахтига муносиб аёл учун ғоятда азийдир.

Агар оилани кемага ўхшатсак, у ҳолда аёлни кемани бошқарадиган рулга қисқаш мумкин. Аёллари оқила, тарбияли халқ ибрат бўлишга лойиқ, хотинлари тарбиясиз халқ эса бекарор, аини дамда хотинлари тиришқоқ, тадбиркор, сабр-бардошли халқ бадавлат, хотинлари ялқов ёки исрофгар халқ фақир бўлиши тайин. Оиланинг устун аёлдир. Зеро, эркаклар хулқу одоб борасида хотинлардан бошқа ҳеч қандай бўйсунмайди. Ҳатто мукаммал таълим масканлари-ю теран тафаккур соҳиблари ҳузурида илм олувчилар ҳам ўз оналаридан олган тарбия билан яшайдилар ва бу тарбияни сўнгги кунларига қадар унутмайдилар.

Шу сабабдан ҳам донишмандлардан бири: «Инсонлар ҳар доим аёллар исташгани каби тарбия топадилар, агар улуг фазилатли инсонларга эҳтиёжин-

гиз бўлса, аввало аёлларга буюклик ва фазилат сирларини ўргатингиз», деган.

Тарбияли аёл ота-онасини, эрини, болаларини, бутун оила хулқини, оиласи билан муносабатда бўлган дўст ҳамда қўшнларини, умуман, барчани тарбия, ҳусну хулқи билан мамнун қилади. Ўзи ҳам бахтли

умр кўради. Тарбиясиз хотин бунинг акси ўлароқ ота-онасини, эру болаларини эл таъна-дашномига қолдиради. Болаларини тарбиясиз қилиб, улар умрини барбод қилади. Натижада, қиз ва она сифатида тириклик ва охират неъматларидан маҳрум бўлади. Инсон нақадар бою юқори мартаба соҳиби бўлмасин, унинг хотини тарбияли бўлмаса, у бахтли бўлолмайди. Зеро, бахт оилада роҳатли умр кўрмоқдан иборат экан, оилада ҳузур топмаган инсон, оиладан ташқарида ҳам ҳузур тополмайди. Шу боисдан ҳам хотинлар тарбияли бўлишлари ниҳоятда зарурдир.

Хотинларнинг кўнгилларини оладиган фазилатлар улугворлик ва шафқатдир. Эр ичкилик ичмаслиги, қумор уйнамаслиги, ялқов ва юраксиз, йўқ нарсадан жанжал чиқарувчи, хотин-болаларини ташлаб сакк юрувчи, хотин тарафидан кўрсатилган илтифотга бефарқ бўлмаслиги лозим. Аксинча, эр хотинини кийим-кечак, ейиш-ичиш тўғрисида одатдан ташқари нарсаларга, исрофгарчиликларга одатлантирмасин, ҳам харажат ва оз нарсаларга қаноат қилишга ўргатсин. Зеро, зийнат билан лаззат, иним-

МУҚАДДАС МАКОН

Оланда гап кўп

КИММАТБАХО БАНАН

Германиянинг Мюнхен шаҳрида ўтказилган ким ошди савдосига бундан 7 минг йил аввал тош каби қотиб қолган банан ҳам қўйилди. Бу ноёб топилма нақ 80 минг долларга пулланди.

лиққа мубтало қимса ҳамisha зийна кетадиган харажат учун маблаг орттириш ниятида юради.

Тарбияли хотин эри ҳукмига қаноатда бўлмоғи лозим. Аббосий халифаларининг энг машҳурларидан ал-Мутавваққил Алий Аллоҳ Ибн Жаъфарга: «Ер юзиде сиздан бахтли қимса ҳеч бўлмас», деганларида, халифа: «Хато сўзладингиз, гўзал уйи, эзгу ниятли хотини бор қимса бизлардан кўра бахтлироқдир», деб жавоб берган экан.

Х. САМАДОВ,
Фалсафа фанлари номзоди
Ф. УСМОНОВА,
ТМО 4-курс талабаси

Дераза

АЭРОФЛОТ ЮКСАКЛИҚДА

АҚШнинг Атланта шаҳрида ўтадиган ёзги олимпиада ўйинларида россиялик спортчиларни, расмий делегацияни, журналистлар ва бир гуруҳ мухлисларни Россия миллий авиакомпанияси самолётлари ташийдиган бўлди. Грузия, Арманистон ва Қозғистон олимпиада қўмиталари ҳам Аэрофлот самолётларида Атлантага учибни маъқул топишди.

ҚИРОЛИЧАГА АТАЛГАН ҚАЛЪА

Дания қироличаси Маргит 56 ёшга тўлиши муносабати билан мамлакат фуқароларидан роқоқо услубида қурилган қалъани соғва сифатида қабул қилиб олди. XVIII асрда қурилган ушбу қалъани таъмирлаш учун эса давлат хазинасидан салкам 25 миллион АҚШ доллари сарфланди.

ЧАТОҚ БЎЛИБДИ-ДА

АҚШ президенти Клинтоннинг бизнесдаги собиқ ҳамкорлари — Макдугаллар оиласи ва Арканзаснинг ҳозирги губернатори Жим Такерга қўйилган 30 та айбдан 24 таси тергов жараёнида ўз иботини топди.

ҚОНУН БАРЧАГА БАРОБАР

Англиянинг йўл полицияси ҳодимлари соатига 150 километр тезлик билан кетаётган машинани тўхтатишди. Маълум бўлишича, машинани бошқариб бораётган жаноб полицияда юқори лавозимлардан бирида ишлар экан. Шунга қарамай, йўл ҳаракати қондасини бузганлиги учун унга 30 фунт стерлинг жарима солишди.

ЙЎЛИНИ ТОПИШДИ

Сибир савдо банкининг Олтой ўлкасидаги филиалида омонатчиларга пул ўрнига озиқ-овқат маҳсулотлари беришни йўлга қўйишди. Ўз омонатларини қайтариб олишдан умидларини узган мижозларга банкда олий ва биринчи навли ун, қанд, шаккар беришмоқда.

ЁЗДА ТАШВИШ ОЗ ЭМАС

Бурятия ўрмонларида ёнгинг учоқлари кун сайин кўпайиб бормоқда. Ҳозиргача 74 минг гектар майдондаги ўрмон ёниб битган бўлиб, бу ўтган йилги микдордан юз баравар кўпдир. 50 дан ортиқ ёнгинг ўчоғидан бор-йўғи 14 тасини ўчиришга муваффақ бўлинди, холос.

НОМУС ҚАНЧА ТУРАДИ?

Замбиялик бир жаноб тўққизинчи синфда ўқийдиган қизининг номусига теккан йигитни судга берди ва ундан 700 минг квач (550 долларга тенг) микдорда жарима ундириб беришни талаб қилди. Лекин суд бу суммани ақлга сиғмайдиган даражада кўп деб топди ва йигит 300 минг квач жарима тўлаши ҳақида ҳукм чиқарди.

Хорижий матбуот хабарлари асосида тайёрланди

Суҳбатдошимиз Раёно опа Ҳамидова Учқўприк туманидаги «Беминнат хизмат» хусусий кичик корхонаси раҳбари, туман «Тадбиркор аёл» уюшмаси раиси.

— Бугунги кунда сиз раҳбарлик қилаётган корхонада аҳолига қайси турдаги хизматлар кўрсатилмоқда?

— Ушбу маиший хизмат уйи 1992 йилда «Беминнат хизмат» кичик корхонасига айлантирилган эди. 1995 йилда эса уни хусусийлаштириб олдик. Айни пайтда туманимиз аҳолисига: тикувчилик, сартарошлик, пойафзал таъмирлаш, сураткашлик, кийимларни кимёвий усулда тозалаш, электр асбобларини тузатиш каби хизмат турлари кўрсатмоқдамиз. Яқинда булар қаторига чархчилик ва автомашиналар баллонларини ямайдиган устахоналаримиз ҳам қўшилди.

— Эшитимча, Германияга бориб келибсиз. Бундан кўзда тутилган мақсад ва сафар таасуротлари ҳақида ҳам сўзлаб берсангиз?

— Сафардан асосий мақсадимиз фарб тадбиркорлари билан

«ТУРМУШ» ТАДБИРИ

Оиладаги жанжал, можароларнинг оқибати турлича ҳуқуқбузарликларга сабаб бўлиши мумкин. Бу эса ўз навбатида маҳалла-қўй, қўйи-қўшни, кенг жамоатчилик ва ҳуқуқ посбонларига катта масъулият юклайди.

Яқинда Тошкент вилояти ички ишлар бошқармаси ташаббуси билан «Турмуш» дея номланувчи тадбир ўтказилди. Тадбирда вилоятнинг шаҳар ва туман ИИБ ҳодимларига корхона ва ташкилотларнинг жамоатчилиги бўлинмалари ва маҳалла қўмиталари яқиндан ёрдам беришди.

Ун кун давом этган ушбу тадбир давомида 518 нафар шахс ички ишлар ҳодимлари томонидан профилтакти ҳисобга олинди. Улардан 221 таси эса оилавий жанжал сабабли турмушда турлича номувофиқликларга йўл қўйган шахслар бўлиб чиқди. Ачинарлиси шундаки, фарзандлар тарбияси билан шуғулланмаганлиги сабабли 5 нафар ота-она ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум этилди.

Искандар РАСУЛОВ,
Тошкент вилояти ИИБ жиноятчиликнинг олдини олиш бошқармаси бошлиғи, милиция подполковниги

• Аёл ва бизнес

«ҲАММА ГАП ИНТИЛУВЧАНЛИҚДА»

танишиш, ўзимизга маъқул замонавий технологияларни юртимизга олиб келиш эди. Шу ниятда Германиянинг «Фалсингер» фирмасида бўлдик. У ерда ишлаб чиқарилаётган тикув машиналари билан танишдик. Бизга 350 турдаги машиналарни кўрсатишди. Барчаси замонавий, компьютер ёрдамида бошқарилаётган экан. Тан олиш керак, биз ҳали бунақа тикув машиналарида ишлашга тайёр эмасмиз. Шунинг учун ўзимизга мос ва қулай машиналардан бир туркумини сотиб олиш юзасидан шартномалар туздик.

— Фирмагизга келаётган мижозлар билан суҳбатлашганимизда, улар сизни «қўли гул чевар» деб макташди. Чеварлиқни танлашингизга нима сабаб бўлган?

— Менимча, ҳар бир аёл озми кўпми даражада бичиш-тикиш, тўқиш ишларидан хабардор бўлиши керак. Жумладан, менинг ўзим ҳали кичкиналтигимданок шу соҳага қизиқардим. Қўғирчоқларимга турли хил қўйлақчалар тикардим. Кейинчалик бу қизиқиш ҳавасга айланди. 1969—1974 йилларда Москвадаги маиший хизмат технологияси институтининг тикувчилик технологияси факултетида ўқидим.

— Шу кунларда корхонангиз фаолиятини янада кенгайтириш бўйича яна қандай режалар устида ишляпсиз?

— Маълумки, қишлоқ аёллари қиш ойлари деярли бўш бўлиб, уйда ўтиришади. Шунинг эътиборига олиб, уйда иш бажаришга — зардўзлик, бичиш-тикиш, тўқишга қизиқиши ва уқуви бор хотин-қизларни жалб қилмоқчимиз. Улар уйларида ўтириб бизнинг буюртмаларимиз бўйича иш бажарадилар. Бундан ҳар иккала томон ҳам ютади. Яъни бизга келаётган буюртмаларнинг бажарилиш муддати тезлашади, аёлларимиз эса қўшимча даромад манбаига эга бўлишади.

Қолаверса, кичик корхонамизни ўқув марказига айлантириш ниятим бор. Хотин-қизлар, ёшлар шу ерда малакали устозлардан касб сирларини ўрганиб, маҳоратларини ошириб, сўнгга ўзлари мустақил иш юритсалар, соҳамиз янада ривожланган бўларди.

Хизмат турларини янада кўпайтириш устида ҳам ишляпмиз. Ҳамма гап изланишга, янгилликка интилувчанликка бориб тақалади. Ахир ишлайман деган одамга ҳукуматимиз катта имконият очиб берапти.

— Суҳбатингиз учун раҳмат.

Ҳамид СУЛАЙМОН
суҳбатлашди

ТАШАККУРНОМА

Мен яқинда Тошкент шаҳар Собир Раҳимов тумани Себзор даҳасида жойлашган 9-поликлиника қошидаги шифохонада ётиб даволандим. Бу ерда меҳрибон шифокорлар барчага баробар. Улар кечани кеча, кундузни кундуз демай, қўлларидан келганича беморларнинг дардига шифо бахш этмоқдалар. Айниқса, Гавҳар Исломова, Раиса Губайдулина, Тулпорхон Алимова, Маълупра Зиёдова, Моҳира Маликова, Элбек Хайитов, Бахтиёр Манноновларнинг меҳрибонликлари, сидқи-дилдан амалга ошираётган муолажалари туфайли беморлар тез орада соғайиб кетишмоқда.

Мен бугунги фурсатдан фойдаланиб, тиббиёт ходимлари кўни билан ана шу шифохонанинг қўли гул шифокорларини чин дилдан табриклайман. Уларни шарафли, аммо масъулиятли ишларида омад, соғлиқ-саломатлик тилаб қоламан.

Меҳмоноӣ ВАЛИЕВА,
Тошкент шахри

● Маслаҳатлар

СЕПКИЛНИ ҚАНДАЙ КЕТКАЗСА БЎЛАДИ?

Сепкил — бу юз терисида пайдо бўладиган майда-майда хатарсиз доғлардир. Лекин унинг баъзи турлари, масалан қора доғлар қоннинг бузилганини курсатадиган аломатдир. Бундай пайтда албатта, мутахассис шифокорга мурожаат этиш лозим. Купинча қора доғлар ҳомиладор аёлларда учрайди. Доғларни кетказиш учун кўпроқ редиска, сут истеъмол қилиш керак.

Ҳар кўни сархил пиёз, бодрингларнинг шарбати билан юз териси артиб турилади. Шунингдек, хинани қовурилган саримсоқ ва кул билан яхшилаб аралаштириб ва асал қўшиб паста ҳолига келтирилади. Сунгра тайёр аралашмани сепкил жойга суртиб 25-30 дақиқадан сўнг илиқ сувда ювиб ташланади. Бу муолажа 10-15 кун мунтазам давом эттирилса, ижобий натижасини беради.

ОЙДИНЛИК САРИ

Ҳозир биз ҳақиқий бозор иқтисодиёти жараёнини бошимиздан кечирмоқдамиз. Энди харидорни алдаб бўлмайди. Бозор сифатсиз ва ялтироқ маҳсулотларга эшик очмайди. Бозор талаблари билан бирга одамларнинг диди ҳам ўсиб борапти.

Бундай жараёни Навоий шаҳрида ҳам кўриш мумкин. Илгари Навоий шаҳрида яқка-ягона бозор бўлгучи эди. Ҳозир эса бозор ва бозорчиларнинг сони ҳаддан ташқари кўпайиб кетди. Бу албатта яхшилик аломати. Бозорнинг кўлиги юртининг тўкингилгидан дарак беради. Шу боис харидордан кўра сотувчи кўп деган эътирозларга эътибор ҳам бермаслик керак. Сотувчи кўпайдими, демакки бу арзончиликдан нишона. Бугунги савдогарлар шўро давридаги коммунист сотувчилардан тубдан

фарқ қилади. Шўро давридаги дўконлар сотувчилари давлат етказиб берган маҳсулотни сотиш билан умргузаронлик қилишди. Ҳозир эса бундай эмас. Аввалгиларга ўхшамайдиган замон бўлди.

Яқинда биз Навоий шаҳридаги «Баҳовуддин Нақшбандий» хусусий мебел дўкон мутассадилари билан суҳбатлашганимизда бунга амин бўлдик. Айтиш кераки, ушбу хусусий дўкон Навоийда ягона ҳисобланади. Аҳолининг мебел ва ҳўжалик молларига бўлган талаб ва эҳтиёжлари катта. Саломат опа турмуш ўртоғи Иброҳим Эргашев билан ушбу мебел дўконини хусусий қилиб олганида деярли бўм-бўш эди.

Бирок собиқ «Шодлик» дўконининг янги эгалари астойдил ишга киришдилар. Республикадаги мебел ва ҳўжалик моллари ишлаб чиқарадиган корхоналар билан боғланишди. Жумладан Янгийўл, Тошкент мебел фабрикалари ишлаб чиқараётган маҳсулотларнинг харидорлари кўпайди. Бундан ташқари республикадаги 40 дан ошмиқ корхоналар «Баҳовуддин Нақшбанд» хусусий фирмаси билан ҳамкорлик қилмоқда.

— Дўконимизга харидор яхши ният билан қадам қўяди. Биз ҳам уларни яхши ният билан кутиб оламиз. Бизнинг мақсадимиз ҳам битта. Буюк инсон номи билан аталаётган фирмаимиз шаънига ҳеч қачон доғ тушмаслиги керак, — дейди Саломат опа.

Жамоа аъзолари Ҳазрат Нақшбандийнинг «Дил ба ёру дас ба қор» ҳикматида амал қилганлари боис бу ерда иш мароми текис бормоқда. Ҳар ойда бир миллион сўмлик товар айланishiга эришилмоқда. Бу ютукда Надежда Киришак, Карим Қодиров, Римма Нураева, Раиса Равшанова, Жамол Едгоров сингари ходимларнинг алоҳида хизмати бор. Ҳожи Баҳовуддин Нақшбандий номини дилга жо қилиб ишлайётган жамоа мурувват ва саховат кўрсатиши фазилат деб билишад.

Катта шаҳарда ўтказиладиган тантаналарда ушбу жамоанинг ҳам кўшадиган ўз улуши бўлади. Фирма шаҳардаги «Меъмор» маҳалласини ўз ҳомийлигига олди. Яқинда Навоий Давлат педагогика институтида ўтказилган тадбирга ҳомийлик қилди. Фирманинг бундай хайрли ишлари кўп. Муҳими фирма жамоаси ойдинлик сари йўл тўтди.

Муҳаммад Амин сурати

Маҳмуд МАРДИЕВ

ШАБРИКЛАЙМИЗ!

Хурматли онажонимиз Фотимахон ҚОСИМОВА!

Қутлуг 60 ёшингиз билан табриклаймиз. Сизга Оллоҳдан тан сихатлик, дил хотиржамлик тилаймиз. Бахтимизга доимо соғ бўлинг.

КУЁВЛАРИНГИЗ БОТИРЖОН

ва ЗОКИРЖОН

Қутлуг бўлсин сизга бу тун камолот, Йўлингизда бахту шодлик ёр бўлсин. Иймон гулга кирсин муҳаббат Бошингиз узра осмон беғубор бўлсин. Сурхондарё вилояти Денов тумани Ислому Тўраев номли жамоа Қорахон қишлоғида истиқомат қилаётган хиянларим Жаҳонгир ва Шахло!

29 июн кўни бўладиган никоҳ тўйларингиз билан чин қалбдан табриклайман. Илоё, бахтли-саодатли, серфарзанд, сердават бўлинглар.

Тоғанг Мамаюсуф НАЗАРОВ
Тошкент шахри

РУСТАМ!

Сени барча дўстлар номидан туғилган кўнинг билан қутлайман. Ишларинг доим ўнгидан келишига, ўйлаган ниятларинг рўёбга чиқишига тилақдошман. Оллоҳ йўлингни порлоқ, умрингни узоқ қилсин, деб ДАРМОН.

КИМКИ ТИРНОҚЛАРИНИ ПАЙШАНБА КЎНИ ОЛСА...

Пайғамбаримиз айтган эдиларки: кимки ўзини камбағалликда кўришни хоҳламаса, гуноҳларидан халос бўлмоқликни истаса тирноқларини пайшанба кўни олсин. Кимки тирноқларини пайшанба кўни олса у ўзини турли офатлардан сақлагай, касалликдан фориг бўлгай, ишлари бароридан келгай. «Ал-Барақа» китобида айтилишича, пайғамбаримиз шундай деган эканлар: кимки тирноқларини пайшанба кўни жума киришида олса у ўзини пес бўлиб қолишдан сақлагай.

ХУСУСИЙ ЭЪЛОН

Тошкент шаҳар Охунбобоев номли тиббиёт билим юрти томонидан Абдурахмонова Мавжуда Абдунабиева номига 1977 йил берилган № 979639 рақамли диплом йўқолганлиги сабабли бекор қилинади.

ОИЛА

52 ЁШДА

Тошкентлик, мўмин-мусулмон киши. Оиласидан ажрашган, ёлғиз қўл, меҳрибон, диёнатли. Касби-ишчи. Ўзига муносиб оилам, турмушим дейдиган, ўзбекона урф-одатларни қадрлайдиган, покиза, вафодор аёл билан қолган умрини биргаликда тинч-тотув, бахтли-саодатли яшаб ўтиш ниятида (1-2 ёш болалари бўлса ҳам майли). Уй-жойи бўлса кўчиб ўтишга рози «Оила-448».

Изоҳ: «Оила-433» тартиб рақамидаги абонент тахририятимизнинг «Оила» бўлимига учрашишингизни сўраймиз.

• Ўн икки бурж остида

дан асраб яшайдилар.

Мучал сохиблари ўз уйларини жуда севадилар, ўз уйдан бошқа ҳеч қаерда ўзларини эркин ҳис эта олмайдилар.

Пул жамғариш мучал сохиблар

«Қисқичбақа» сизга арзон кийим олгандан кўра, қиммат, чиройли, қулай ва кўпга чидайдиганидан олишни афзал деб билади.

«Қисқичбақа» ажойиб отадир. У болаларни жуда севади, ўғиллари билан фахрланса, қизларини тиш-тирноғи билан ҳимоя қилади, гарчи фарзандларига хуш келмаса-да, улар билан бир

ҚИСҚИЧБАҚА

(22 июндан 22 июлгача)

УМУМИЙ

ТАЪРИФ. Бу мучал сохиблари жуда очиккўнгил, сезгир ва ҳаёлпарастдирлар. Бу одамлар атрофдагиларга ғалати ва тушунарсиз кўринишади.

«Қисқичбақа»лар кўпинча ёлғизликни ёқтирадилар. Уларни салгина эътиборсизлик, бепарво нигоҳингиз билан ҳам ҳафа қилиб қўйишингиз ҳеч гап эмас.

«Қисқичбақа»лар сир сақлашни уддалайдилар. Уларнинг ҳаёлларига кириб бориш қийин, чунки «Қисқичбақа»лар ўз сирлари, орзу-умидларини доимо бегона кўз

рининг сеvimли машғулоти. Нонкўрликни ёмон кўрадилар, шунинг учун уларникида меҳмон бўлганингизда қосангиздаги овқатни охиригача есангизгина унинг кўнгли кўтарилади. Улар болаларига жуда меҳрибондирлар.

ЭРКАКЛАР. Бу мучал сохибининг кайфияти ўзгарувчандир. Хозиргина кулиб, хушчақчақ кайфиятда ўтирган одам бир дақиқанинг ўзидаёқ индамас, жиддий, ҳаёлчан кишига айланади.

Агар «Қисқичбақа» севса, унинг хавфсираши янада ортади. Чунки у севгисини йўқотиб қўйишдан жуда-жуда кўрқади. «Қисқичбақа» пул топиш йўлларини яхши билади. Чунки ёшлиқдан бунга қизиқади.

умр бирга бўлишни истади.

АЁЛЛАР. Аёл — «Қисқичбақа»лар оқшом — ой чиққанда бутунлай бошқача бўлиб қолади. У танқидни кўтара олмайди, шунингдек, кўпчиликнинг орасида изза бўлиб қолгудек бўлса, хўрликка чидай олмай даврандан чиқиб кетиши мумкин.

«Қисқичбақа» аёлнинг «мен унчалик чиройли эмасман, мен у қадар ёш эмасман, мен ақлли эмасман» деган гапларидан зерикашингиз мумкин. Бундай пайтларда илож борица ўзингизни тутинг. У сизни севади ва йўқотиб қўйишдан кўрқади. Бу аёл қийинчиликка тушиб қолса кўп йиғлайди, аммо сабр-тоқат билан ҳаммасининг ўтиб кетишини кутади.

• Бўш вақтингизда

«ҲАЗИЛ» — ТОПҚИРЛИК МАШҚИ

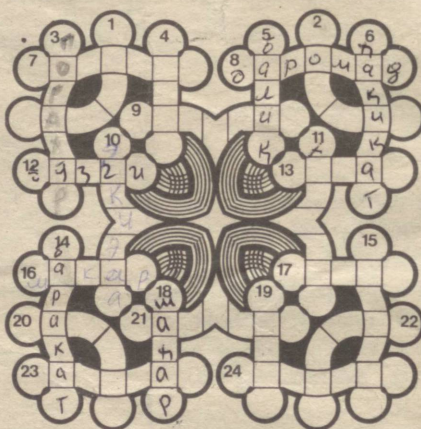
Энига: 7. Молтопар кийим. 8. Бурмадининг манбаи. 9. Нодонлик кушандаси. 12. Белбоққа ёлчимайдиган хунарманд. 13. Хондаларнинг кўшиқ ижро этишдаги ашёси, мўъжаз асар. 16. Ўткир ичимликка шерик таом. 17. Суриштирмай паққос ўзлаштириладиган ўлжа. 21. Нафсига қул одам. 23. Илму маърифатдан бегоналик. 24. Хонанда-ю яллагилар тирикчилиги.

Бўйига: 3. Совға-саломсиз иш битирмайдиган мансабдор. 4. Душмандан ёмон дўст. 5. Тирикчилиги сув билан. 6. Эгилади, лекин синмайди. 10. Калтакесаклар шоҳи. 11. Меҳнат меваси. 14. Ҳаракатнинг натижаси. 15. Сиёсатдан аввали. 18. Бедавроза эмас. 19. Бошлиқ хонасини безатувчи буюм.

Ёйлар бўйича: 1.

Баъзиларда иш битганда кўзийди. 2. Пўстлоғи зиравор ва шифобахш бўлган жанубнинг «чин» ўсимлиги. 20. Бозорнинг Хизр назар қилган ходими. 20. Айримларда жигилдонга айланиб кетган инсоний фазилат.

Тузувчи Фозилжон ОРИПОВ

• Хандалар

«ТЎХТАТИШНИ БИЛМАЙМАН»

Истироҳат боғида велосипед хайдаб юрган йигитга милиционер:

— Нима, ўқишни билмайсизми, «Боғда велосипедда юриш тақиқланади» деб ёзиб қўйилганку, — деди.

— Ўқишнику биламан-а, лекин велосипедни тўхтатишни билмайманда, — жавоб қилди йигит.

ОРИТҚА ТАЛАБ

Баш мураббий масъулиятли ўйин олдидан футболчиларга кўрсатма берапти: «Бугун чиройли ўйин кўрсатиб ютишларинг ва албатта бирортаям огоҳлантириш олмасликларинг керак». Футболчилардан бири унга эътироз билдирди: «Сиз бизнинг олдимишга жудаям катта талаб қўйдингиз. Лекин инсоф қилинг, ё ютайлик, ё огоҳлантириш олмайлик».

ҚУЛАЙ ВАЗИЯТ

— Уят, шармандалик! Ўз дарвозанга тўп киришти ўтирибсан-а, — танаффус пайтида футболчини уришди мураббий.

— Нима қилай, шундай қулай вазиятни кўлдан бой бергим келмади, — ўзини оқлади футболчи.

«МИЛЛИОНЕР БЎЛАМАН»

Ўқитувчи 7-синфда «Ким бўлсам экан?» деган мавзуда суҳбат ўтказаяпти:

— Элёр, катта бўлганингда сен қайси касбни эгалламоқчисан?

— Миллионерлик касбини...

ЙИРТҚИЧ ХАЙВОН

— Қани, Собиржон, йиртқич хайвонга бир мисол айт-чи?

— Ферма мудир Даливой тоғи.

— Вой, бу нима деганинг?..

— Дадамлар доим «Даливой бўридан ҳам йиртқич, бир ўзи битта хўкизни кўрдим демай «гум» қилади» дейдиларку.

Муассисларимиз:

Ўзбекистон Республикаси Хотин-қизлар қўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғлом авлод учун» Халқаро хайрия жамғармаси

БОШ МУҲАРРИР:

Абдукарим РАҲИМБЕРДИ

Газетамиз бош ҳомийси:

Ўзбекистон «Матбуот тарқатилиш уюшмаси» ассоциацияси

МАНЭИЛИМИЗ:

700083, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Телефон: 36-56-52, 34-86-91

Алижон САФАРОВ

навбатчилик қилди

Обуна индекси - 64654

Руйхатга олиш № 33

Буюртма Г-0330 21597 нусхада чоп этилди. Офсет усулида босилди.

Формати А-3, ҳажми 2 босма табоқ.

Сўнги
устун

БУНЧА УЗУН, ВОЙ-БҮЙ!

АҚШнинг Кентукки штатида Мамонт гори бор. Бу горнинг ўзига хослиги шундаки, у бирига уланган 200 залдан иборат бўлиб, узунлиги 250 километрга тенг.

СУВ — ҲАЁТ МАНБАИ

Ер шарининг тўртдан уч қисми сув билан қопланганини яхши биламиз. Хўш, бу миқдорни аниқроқ рақамлар билан ифодалаш мумкинми? Ҳа, мумкин. Ердаги сувнинг умумий миқдори тахминан бир миллиард 500 миллион куб метрга етади.

САҚИЧЎРНИНГ ЭРМАГИ

АҚШнинг Вашингтон штатидаги Рэдмонд шаҳрида истиқомат қилувчи Кэти Ашпернинг оғиздан сақич тушмайди. У бир ой ичида чайнаган сақичларининг қоғозидан занжир ясаган эди, узунлиги 1819,9 метрни ташкил этди.

ТАНСИҚ ОВҚАТ

Гонконг ресторонларида энг тансиқ таом нима эканлигини биласизми? Улар илон шўрваси билан дунёга машҳур. Шу мақсадда ҳар ойда Гонконгга 100 мингдан зиёд илон келтирилади.

КИЧКИНАЖОН, КИЧКИНА

XVIII асрда Непалда муомалага чиқарилган, қиймати чорак жавага тенг бўлган қумуш тангалар пул тарихидан энг енгил ва энг кичик танга сифатида ўрин олган. Унинг вазни борйўғи 0,002 граммга тенг бўлган.

ҚИЛАДИГАН ИШ БЎЛМАГАЧ

Асримизнинг 60-йилларида америкалик ўсмирлар бўш қолишди дегунча қайси русумдаги енгил машинага кўпроқ одам сифишини аниқлаш билан машғул бўлишган. Масалан, Калифорния штатидаги Фуллертон шаҳрида «Фолксваген» машинасига нақ 31 киши тегилишиб минишга муваффақ бўлган эди.

ҚАМОҚХОНА ГЎЗАЛЛАРИ

Юнонистоннинг Пирсус шаҳридаги аёллар қамоқхонаси маъмурияти 15 йиллик анъанадан воз кечишга мажбур бўлди. Бу ерда ҳар йили гўзаллик танлови ўтказиларди. Бу йилги танловда совринли ўрин ололмаган «қамоқхона гўзаллари»дан бир гуруҳи ҳакамлар ҳайъатининг уч аъзосини гаровга олишди.